

2. Кочерган М. П. Загальне мовознавство: підручник. Вид. 3-тє. Київ: ВЦ «Академія», 2010. 464 с.
3. Кучеренко І. К. Порівняльні конструкції мови в світлі граматики: монографія. Київ: Вид-во Київ, 1959. 105 с.
4. Штонь О. П. Порівняння в авторській мовній картині світу Василя Слапчука. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія: Мовознавство*. Тернопіль: Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, 2016. Вип. 1 (25). С.118–123.

Флюнт Вікторія

студентка другого курсу Український державний університет імені Михайла Драгоманова. Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Йолкіна Лариса

КОНЦЕПТ ГЕРОЇЧНОГО У ТВОРАХ ДЛЯ ДІТЕЙ (НА МАТЕРІАЛІ ОПОВІДАННЯ ЛЕОНІДА ПОЛТАВИ «МАЛЕНЬКИЙ ДЗВОНАР З КОНОТОПУ»)

Активна фаза наступу московитів актуалізувала питання героїчного в літературі. У попередні десятиліття найактивніше тема боротьби проти ворога активно розроблялась у творчості письменників діаспори, зокрема й Леоніда Полтави, який активно писав для дітей.

Доробок митця досліджено в працях Д. Бучинського, Ю. Григоріва, І. Кошелівця, І. Левадного, Л. Машталер, А. Ткаченко, О. Чернобаєва та ін. Але творчість для дітей та юнацтва ще залишається малодослідженою.

Мета дослідження: розкрити концепт героїчного на матеріалі оповідання «Маленький дзвонар із Конотопу» Леоніда Полтави.

Концепт героїчного – це поняття, яке позначає набір цінностей і рис, які асоціюються з героїчним чином і акцентують увагу на хоробрості, відвазі, самовідданості, відстоюванні своїх ідеалів навіть перед обличчям смерті. Важливим є цей компонент і в літературі для дітей. Тоді, коли персонаж долає перепони, читачі все більше довіряють йому, і це сприяє формуванню характеру реципієнта.

Леонід Полтава концепт героїчного ввів в оповідання «Маленький дзвонар із Конотопу» з метою формування в дітей любові до України й відданості рідній землі, бо розумів, що кожен українець має боротися за свободу свого народу.

Автор за допомогою образу маленького героя демонструє, які риси та чесноти він хоче бачити в українців. В оповіданні митець звернувся до історії часів Конотопської битви, адже це був один з найпотужніших зударів нашого народу з московитами. Головним героєм оповідання є маленький хлопчик Павлик, який вчасно попередив козаків про небезпеку.

Для розкриття героїчного чину письменник використовує низку художніх ходів. По-перше, демонструє напруженість ситуації: «На високій дзвіниці, що маячить над принишклим Конотопом, стоять двоє: сивий згорблений дідусь Яким і його помічник, маленький дзвонар Павлик. Вони дуже втомлені, бо щойно перестали розгойдувати важкі біла дзвонів» [3, с. 3]. Старий дід і малий хлопчик – це ті, на кого в складний для народу час покладена велика відповідальність – дбати, аби ворог не наблизився до міста. Вони втомлені, бо виконують роботу, що понад їхні сили. Це і є героїзм. У захист свого народу кожен робить свій внесок.

По-друге, Павлик сам напросився в помічники до діда, бо відчуває відповідальність за долю свого міста. Він знає про ситуацію в Україні. І тут важливий третій аспект: «Дідусь про все розказав Павликові. І про те, що москвини обложили місто, і про те, що ось-ось козаки прийдуть на допомогу Конотопові, і про те, що Московщині не вдасться зробити з України собі

невільницю» [3, с. 4]. І хлопчик радів, що може захищати Україну. Такий відкритий щирий персонаж викликає у маленького читача довіру, а отже, як носій позитивних емоцій виробляє певне ставлення до світу й відчуття відповідальності за все, що оточує реципієнта.

Четверта позиція – героїчний чин: понад власні сили, побачивши ворога, хлопчик вдарив у найбільший дзвін і впав непритомний від перенапруги. Автор показує, що в окремі моменти життя дитина змушене приймати дорослі рішення. Малий сам проявляє ініціативу й рятує місто. Він, як і належить герою, отримує шану, похвалу за свій учинок: «... натовп голосно закричав “слава” на честь їх обох, а козацький сотник посадив Павлика до себе на чудового сивого коня. Для Павлика це була велика нагорода» [3, с. 9]. Але хлопчик знає, що битва за Україну ще не завершилася, тому готовий і надалі захищати свою землю від московитів.

На формування хлопчика вплинув дідусь. Яким є моральним провідником Павлика. І це логічно, адже старий має великий життєвий досвід і добре знає, хто є смертельним ворогом українців. У творі не згадується про батьків малого, бо важливу роль відіграє духовний наставник – носій національних цінностей.

Борцями за свободу у творі постають козаки. Леонід Полтава демонструє збірний образ захисників, що втілюють такі позитивні риси, як :хоробрість, сміливість, дисциплінованість, відкритість. Вони готові на героїчний чин.

Отже, Леоніда Полтава в оповіданні «Маленький дзвонар із Конотопу» концепт героїчного розкриває через образи маленького хлопчика, немічного дідуся та організованого завзятого козацтва. Кожен знаходить своє місце в боротьбі, кожен на своєму місці стає героєм. Зв'язок «діди і онуки» передається як зв'язок поколінь, що допомагає зберегти історичну пам'ять та стати на захист інтересів свого народу.

Список використаної літератури

1. Йолкіна Л. Ментальність письменника і націоцентризм художнього тексту (реінтерпретація історії у творчості Леоніда Полтави) // Література. Фольклор. Проблеми поетики: зб. наук. пр. Київ : Акцент, 2006. Вип. 24. Ч.2. С. 27–29.
2. Левадний І. Леонід Полтава – майстер різноманітних жанрів. Нью-Йорк, 1982. 99 с.
3. Полтава Л. Маленький дзвонар із Конотопу: Історичні оповідання для дітей. Львів: ТОВ «Видавництво Старого Лева», 2006. 40 с.
4. Романенко Л. Патріотична спрямованість оповідань для дітей Леоніда Полтави// Вісник Маріупольського Державного університету серія: Філологія, 2013, Вип. 8. С. 117–124.

Чіпак Вікторія

Студентка групи СОУМА-22 факультету філології і журналістики Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Науковий керівник – кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови та методики її навчання Штонь Олена

СТИЛІСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВЛАСНИХ НАЗВ РЕЛІГІЙНИХ ДІЯЧІВ У ЗБІРЦІ ЮЛІЇ СЛИВКИ «ЧУЄШО, КОЛИ ПРИЇДЕШ ДОДОМУ?»

Релігійна лексика безсумнівно є одним із найдавніших та по праву найчисельніших шарів у словниковому складі української мови. Ще донедавна можна було нарахувати невелику кількість ґрунтовних досліджень у цьому напрямку. У зв'язку з набуттям релігійними конфесіями незалежності, серед